

Avfallsplans- uppföljning

2020–2024

Tina Jörgensen

Innehåll

Sammanfattning.....	2
Inledning.....	4
Förändringar i lagstiftningen under planperioden.	5
Målområde 1 – Förebygga resursslöseri	6
Målområde 2 – Från avfall till resurs.....	9
Målområde 3 – Förebygga och begränsa nedskräpning.....	14
Målområde 4 – Människa och miljö i fokus	15
Lärdomar från avfallsplanen	15

Bilaga 1 – Avfallsplansuppföljning 2024
Bilaga 2 – Avfallsplansuppföljning 2023
Bilaga 3 – Avfallsplansuppföljning 2022
Bilaga 4 – Avfallsplansuppföljning 2021
Bilaga 5 – Avfallsplansuppföljning 2020
Bilaga 6 – Åtgärder 2020–2024
Bilaga 7 – Avfallsmängder 2017–2024

Sammanfattning

Målområde 1 - Förebygga resursslöseri

Från 2020 till 2024 minskade de totala avfallsmängderna med 18 % i regionen. Detta motsvarar 6 262 ton mindre avfall samtidigt som invånarantalet har ökat med 7 640. Ca hälften av minskningen beror på restavfallet som minskat 3 200 ton. Tidningarna har minskat med ca 2 400 medan förpackningar har ökat med ca 1 000 ton. Med anledning av den nya lagstiftningen gällande insamling av hushållens förpackningar slutade NSR hämta förpackningar från verksamheter från och med 2024. Ökningen av förpackningar bör bero på bättre sortering av restavfallet vilket även går i linje med de minskade restavfallsmängder. Vi kan även se en minskning av kommunalt avfall som kommer in på återvinningscentralerna på ca 2 300 ton.

Stora yttre händelser som vi sett har påverkat avfallshanteringen/avfallsmängder är

- Pandemin 2020 vilket ledde till att avfallet flyttades från verksamheternas kommunala avfall hem till bostäderna.
- Den höga inflationen efter pandemin bidrog till mindre konsumtion vilket vi kunde se resulterade i mindre avfall och mindre matsvinn.

Målområde 2 - Från avfall till resurs

Restavfallsmängderna minskade med nästan 3 200 ton mellan 2020 och 2024. Mer än halva soppåsen som eldas upp är matavfall, förpackningar och tidningar, sådant som med lätthet kunde ha sorterats ut. Sammansättningen i restavfallet är ungefär samma 2020 och 2024.

Under planperioden har ny lag om krav på utsortering av matavfall kommit vilket bidragit till att alla har fastighetsnära insamling av matavfall. Undantaget är ca 1 400 hushåll i Höganäs kommun som har en tillfällig dispens. I slutet av planperioden började arbetet med införa fastighetsnära insamling hos de hushåll som saknat. Majoriteten hade redan FNI innan lagkravet så därför ger inte detta lika stort utslag hos oss som i andra kommuner. Även om vi minskat restavfallsmängderna ser vi tyvärr att cirka hälften av det som ligger i restavfallet inte ska vara där. Vi kan även från plockanalyser se att den största delen av matsvinnet hamnar i restavfallsskärlet i form av mat som blivit dålig/för gammal. Till exempel ett möjligt bröd som kastas i restavfallet i sin förpackning.

Målnråde 3 - Förebygga och begränsa nedskräpning

Fokus i detta målnråde i avfallsplanen har varit att mäta den faktiska nedskräpningen och den upplevda nedskräpningen i kommunen. Den upplevda nedskräpningen har inte förändrats under planperioden.

Målnråde 4 - Människa och miljö i fokus

Kunderna har under planperioden tyckt att vi gör ett bra arbete då vi har ett bra kundnöjdindex, 4,3 på en femgradig skala. I alla sex kommuner utförs fastighetsrenhållningen och slamentreprenaderna på helt fossilfria bränslen samt bussarna som transporterar skolelever till NSR för studiebesök är fossilbränslefria.

Metangasen som bildas i den gamla deponin har en stor miljöpåverkan. Under planperioden har det samlats in mindre deponigas på grund av flera driftsproblem under 2024. Därför ger 2024 inte en representativ bild av hur anläggningen har utvecklats under planperioden.

Tillverkningen och avsättningen av biogas har ökat under planperioden. Anledningen kan bero på mer matavfall har samlats in samt att felsorteringen i matavfallet minskat vilket bidrar till mindre rejekt.

Inledning

Enligt bestämmelserna i miljöbalkens 15:e kapitel ska varje kommun ha en avfallsplan. En avfallsplan ska innehålla mål och åtgärder för att minska avfallens mängd och farlighet. Avfallsplanen är ett av tre styrande dokument när det gäller avfallshantering i kommunen. De två andra är renhållningsföreskrifterna och avfallstaxan.

NSR:s sex ägarkommuner har antagit en gemensam regional avfallsplan med mål och åtgärder för att minska avfallens mängd och farlighet. Den regionala avfallsplanen går i linje med affärsplan, ägardirektiv och andra styrande dokument i regionen. Genom att förebygga uppkomsten av avfall, vara tillgängliga, enkla och funktionella för användaren, minska spridningen av giftiga ämnen, öka materialåtervinningen, vara kostnadseffektiva, återvinna energi samt kunna utvecklas utifrån nya krav i framtiden kan vi tillsammans minska miljöbelastningen från avfall.

Nedan följer en förteckning över avfallsplaner som följs upp i detta dokument

- **Bjuv 2020 - 2024.** Antagen i kommunfullmäktige 2019-10-31
- **Båstad 2020 - 2024.** Antagen i kommunfullmäktige 2019-11-20
- **Helsingborg 2021 – 2024.** Antagen i kommunfullmäktige 2020-12-15
- **Höganäs 2020 - 2024.** Antagen i kommunfullmäktige 2019-10-31
- **Åstorp 2020 - 2024.** Antagen i kommunfullmäktige 2019-10-28
- **Ängelholm 2020 - 2024.** Antagen i kommunfullmäktige 2019-10-28

Förändringar i lagstiftningen under planperioden.

- 2020 ersattes begreppet hushållsavfall med kommunalt avfall och definitionen ändrades till att kommunalt avfall är avfall från hushåll och sådant avfall från andra källor som till sin art och sammansättning liknar avfall från hushållen, dock inte
  - Avfall från tillverkning
  - Avfall från jord- och skogsbruk,
  - Avfall från fiske,
  - Avfall från septiktankar, avloppsnät och avloppsrening,
  - Bygg och rivningsavfall, och
  - Uttjänta bilar.
- 2020 försvann producentansvar på returpapper vilket innebar att kommunen tog över insamlingsansvaret.
- 2023 blev det nationellt krav på separat insamling av bioavfall från hushåll och verksamheter. Bioavfallet ska sorteras ut i följande fraktioner:
  - Biologiskt nedbrytbart trädgårds- eller parkavfall som innehåller parkslide eller invasiva främmande arter som finns upptagna på unionsförteckningen enligt förordningen (EU) nr 1143/2014
  - Annat biologiskt nedbrytbart trädgårds- eller parkavfall, och
  - Biologiskt nedbrytbart livsmedel- eller köksavfall. I detta ingår ätlig olja eller liknande flytande ätlig fett men inte annat flytande bioavfall.
- Från 1 januari 2023 är det kommunalt insamlingsansvar av bygg- och rivningsavfall som inte uppkommit i en yrkesmässig verksamhet.
- Från och med 1 januari 2024 har kommunen det operativa ansvaret för att samla in hushållens förpackningsavfall och informera hushållen om förebyggande åtgärder samt sortering av förpackningsavfall.
- Förpackningar ska skiljas från sitt innehåll från och med 1 januari 2024. Undantag är förpackning som innehåller farligt avfall.

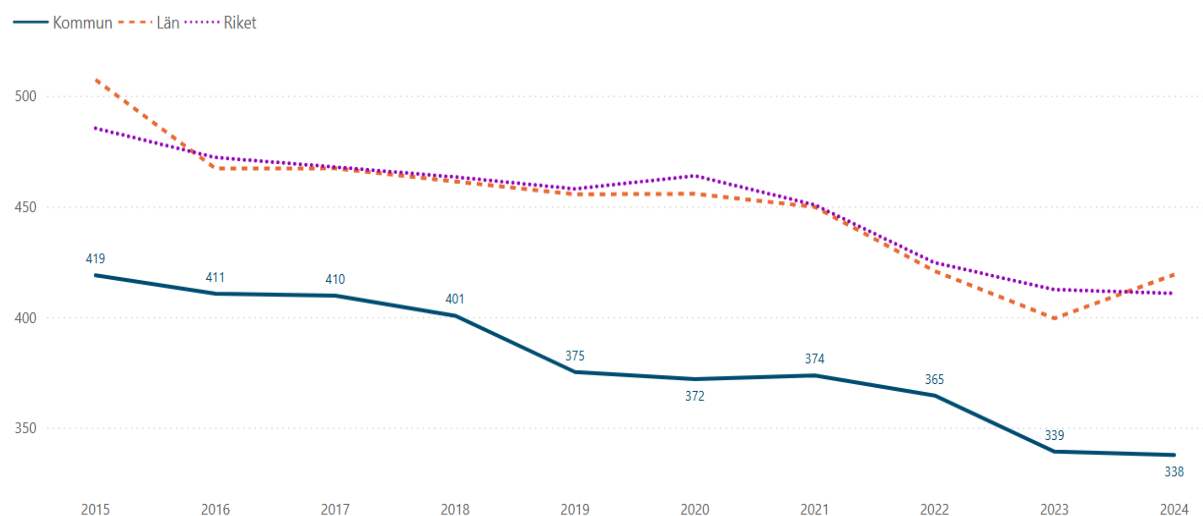
Målnråde 1 – Förebygga resursslöseri

Färgkodning: Ej nått mål, nära att nå mål men nådde inte hela vägen, mål uppnått

+ = en ökning och - = minskning

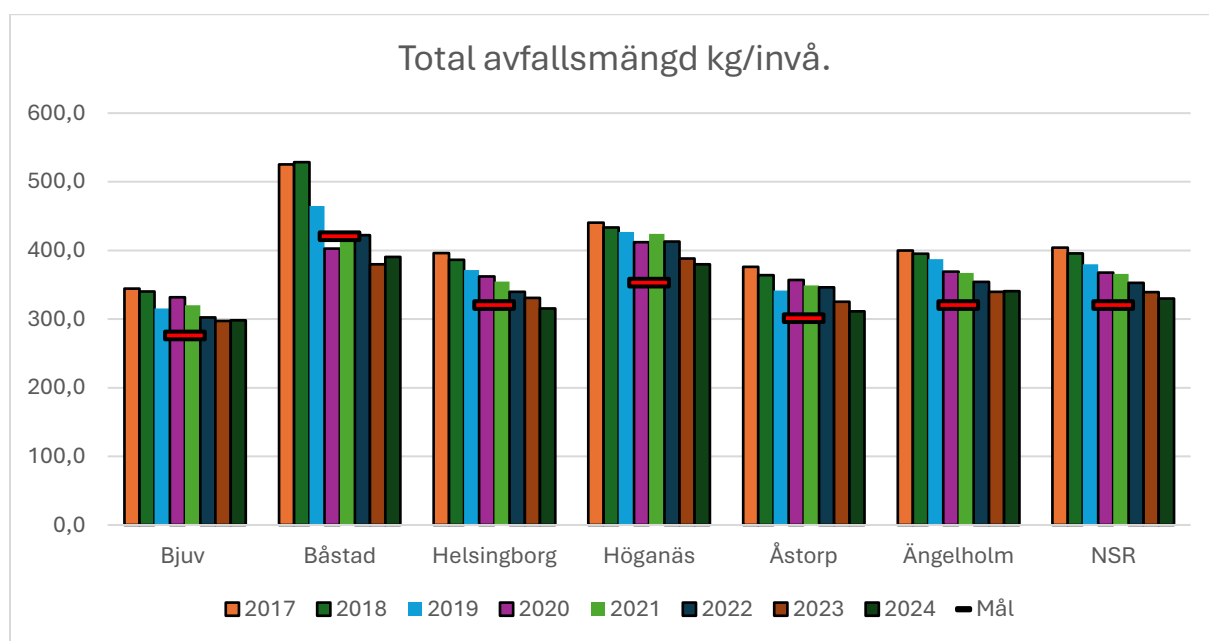
	Bjuv	Båstad	Helsingborg	Höganäs	Åstorp	Ängelholm	NSR
1.1.1 Den totala avfallsmängden per invånare (exklusive trädgårdsavfall) ska minska med 20 procent till 2024 jämfört med 2017	-13%	-26%	-20%	-14%	-17%	-15%	-18%
1.1.2 Matsvinnet i regionen ska minska med 50 procent per invånare till 2024 jämfört med 2017.	+49%	+18%	+122%	+44%	+69%	+8%	+82%
1.1.3 15 procent av det grov- och textilavfall som samlas in ska gå till återanvändning till 2024.	9,5%	6,8%	5%	5,3%	5,7%	6,9%	5,9%
1.1.4 Minska mängden plast i restavfallet med 50 procent till 2024 jämfört med 2017 genom att öka medvetenheten kring användningen av onödiga plastprodukter och bidra till en hållbar konsumtion.	-26%	-23%	+47%	-22%	-4%	-19%	+21%
1.1.5 Öka antalet miljönärmarkta verksamheter med 15 procent till 2024 jämfört med 2017	-2%						
1.2.1 Regionen ska verka för att mängden avfall från verksamheter ska minska.	Det finns idag ingen samlad statistik om verksamheternas avfall och därför är det svårt att dra slutsatser om det skett en minskning						
1.2.2 3 procent av det material som lämnas på återvinningscentralen som inte är hushållsavfall ska gå till återanvändning till 2024.	0,4%						

Förändring av de totala avfallsmängderna

Figur 1 Total avfallsmängd för NSR jämfört med Skåne län och Sverige. (Avfall Web)

Även om NSR inte uppnådde målet med att minska den totala avfallsmängden 20 % till 2024 så är NSR bättre än snittet i Skåne län (orange) samt i hela Sverige (lila).

Figur 2 Total avfallsmängd per kommun

Avfallsmängderna har minskat lite varje år dock sticker 2020 ut då avfallsmängderna minskade kraftigt i Båstad, gick ner i Helsingborg, Höganäs och Ängelholm medan det ökade i Bjuv och Åstorp. 2020 var det pandemi vilket innebar hemarbete, hemundervisning och inga större evenemang. I Båstad innebär alla inställda sommarevenemang att avfallsmängderna minskade kraftigt. Utifrån chaufförerna som körde i Båstad under

pandemin kunde de se att sommarhus som annars var tomma under veckorna nu nyttjades till följs av hemarbete i sommarstugan, dock blev det inte den större ökning på sommaren som det brukade vara.

Normalt finns det många som arbetspendlar från Bjuv och Åstorp samt studerar i annan kommun, men eftersom detta uteblev under pandemin genererades det mer avfall i kommunen än normalt. Avfallet uppstod hemma i stället för på arbetet eller i skolan vilket medförde ökade mängder under 2020.

Minskningen i Helsingborg beror på pandemin men inte enbart på inställda event utan att många från angränsande kommuner åker till Helsingborg för att jobba och gå i skola. När avfallet i stället uppstod hemma minskade avfallet i Helsingborg.

Minskningen i Höganäs och Ängelholm beror troligen också på pandemin inställda event.

I Bjuv, Helsingborg och Åstorp ökade de insamlade mängder på återvinningscentralerna, vilket märktes av NSR:s personal. Mängderna av grovavfall som hämtades fastighetsnära ökade också i alla kommuner, förutom i Åstorp, vilket speglar att när regionens invånare är hemma med mindre förkylningar så passar de på att rensa förråd och utföra mindre renoveringar hemma.

2021 ökade avfallsmängderna i Båstad igen och en förklaring kan bero på ovissheten kring pandemin. Detta på grund av restriktioner från folkhälsomyndigheten ändrades beroende på hur pandemin förändrades. Ett tag var event godkända sedan var de begränsade eller inställda. Båstad, som annars är en kommun med mycket event, syntes detta tydligt i avfallsmängderna. Det planerades för att kunna hålla sina event igen och sedan kom nya restriktioner. 2022 beror de ökade mängderna på att eventen var i gång som vanligt igen.

Tittar vi på målen 1.1.2 och 1.1.4 är dessa kopplade till plockanalyser. Plockanalyser är en ögonblocksbild men det ger en fingervisning i hur avfallets sammansättning ser ut.

Tittar vi på det insamlade kommunala avfallet ser vi att 2024 materialåtervanns 52 % inklusive förberedelse till återanvändning och biologisk behandling. Anledningen till att den går upp kan bero på insatser kopplat till Avfallskompassen. NSR har även börjar arbetet med att se till att till 1 januari 2027 har alla hushåll fastighetsnära insamling av förpackningar.

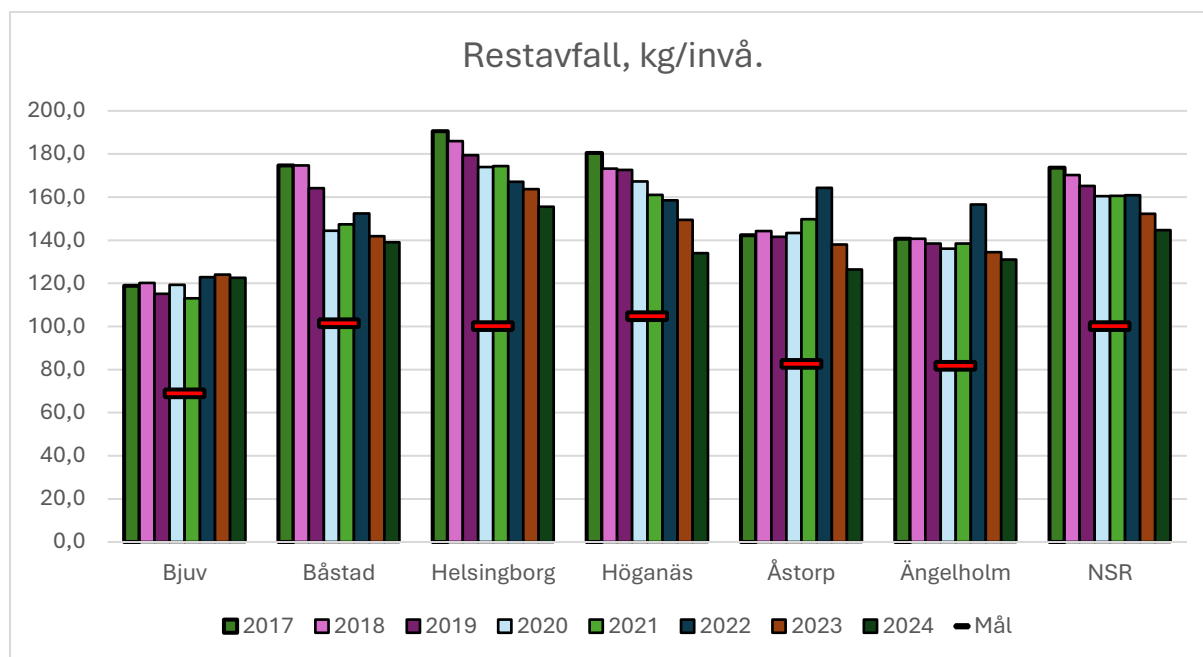
Målnråde 2 – Från avfall till resurs

Färgkodning: Ej nått mål, nära att nå mål men nådde inte hela vägen, mål uppnått

+ = en ökning och - = minskning

	Bjuv	Båstad	Helsingborg	Höganäs	Åstorp	Ängelholm	NSR
2.1.1 Mängden restavfall per invånare ska minska med 42 procent till 2024 jämfört med 2017.	+3%	-20%	-18%	-26%	-11%	-7%	-17%
2.1.2 Återvinningsgraden av insamlat matavfall, förpackningar och tidningar ska öka till 2024 jämfört med 2017.	-6%						
2.1.3 Mängden farligt avfall och elavfall i restavfallet ska vara 0 procent 2024.	0,48%	5,44%	0,78%	1,04%	1,03%	0,74%	0,99%
2.1.4 Mängden textilier i restavfallet ska minska med 40 procent till 2024 jämfört med 2018	+19%	-40%	+3%	+16%	-45%	+69%	+2%
2.1.5 Mängden ej sorterbart från återvinningscentralerna ska minska med 30 procent per invånare till 2024 jämfört med 2017.	-53%	-71%	-50%	-48%	-60%	-45%	-53%
2.1.6 100 procent av externslammet som samlas in från små avloppsanläggningar behandlas med mest lämplig teknik för att främja miljönytta till 2024.	100%						
2.2.1 50 procent av de schaktmassorna, som NSR hanterar, ska renas i den grad att de ska återanvändas eller återvinnas i konstruktions- eller anläggningsändamål till 2024.	100%						
2.2.2 Regionen ska verka för att andelen utsorterat avfall från verksamheter ska öka till 2024.	Det finns idag ingen samlad statistik om verksamheternas avfall och därför är det svårt att dra slutsatser om det skett en minskning.						
2.2.3 Regionen ska verka för att verksamheternas farliga avfall ska sorteras ut och omhändertas på bästa sätt.	Det finns idag ingen samlad statistik om verksamheternas avfall och därför är det svårt att dra slutsatser om det skett en minskning.						

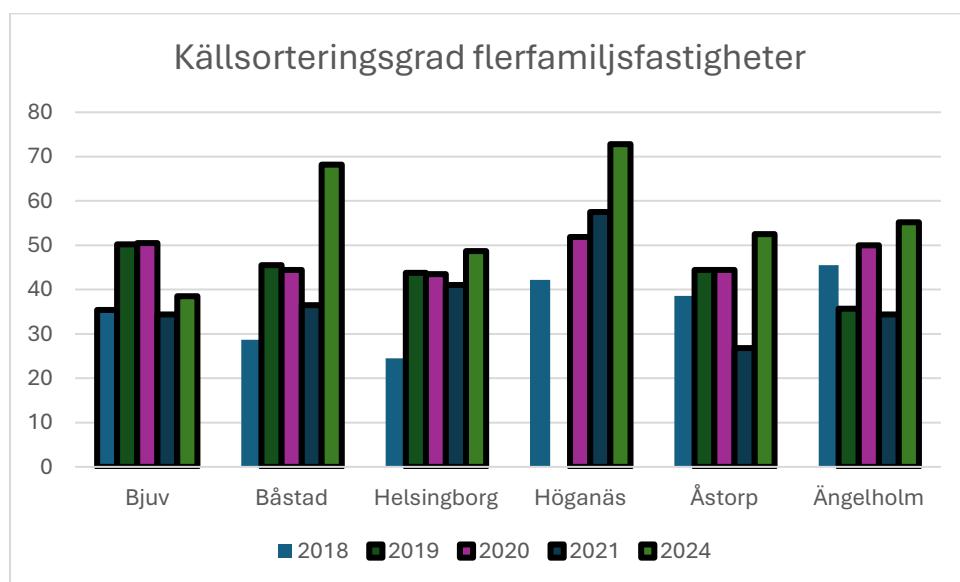
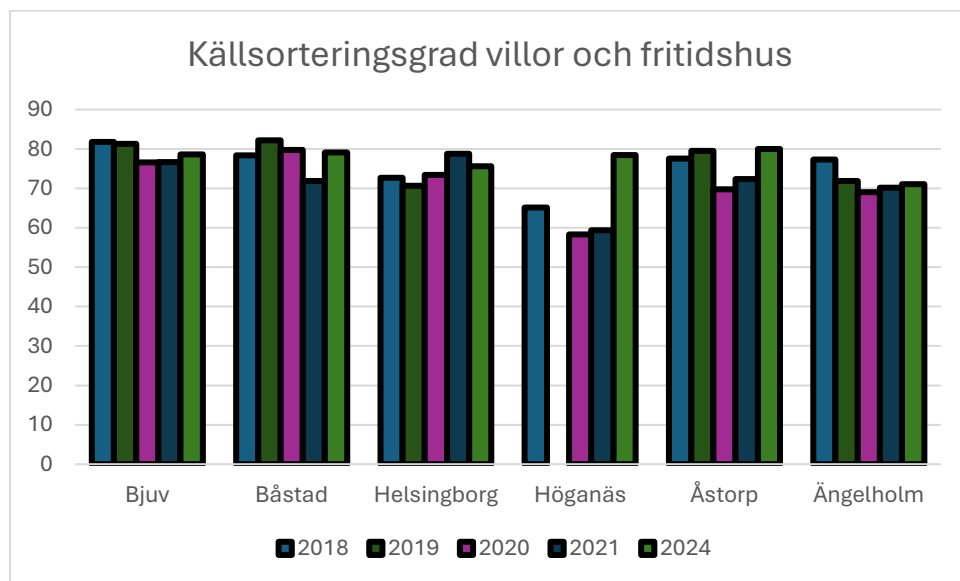
Restavfallmängd

Tittar vi på det totalt insamlade restavfallet 2017 jämfört med 2024 så samlades det in mer än 4 000 ton mindre restavfall. Detta samtidigt som invånarantalet ökat. Jämför vi matavfallet under samma period samlar vi in 186 ton mindre i slutet av planperioden. En orsak kan vara att maten har blivit dyrare och invånarna tar bättre hand om den mat de handlar hem vilket i sin tur bidrar till att matsvinnet minskat. Enligt matpriskollen har matpriserna ökat med 22 % från januari 2022 till sista december 2024.

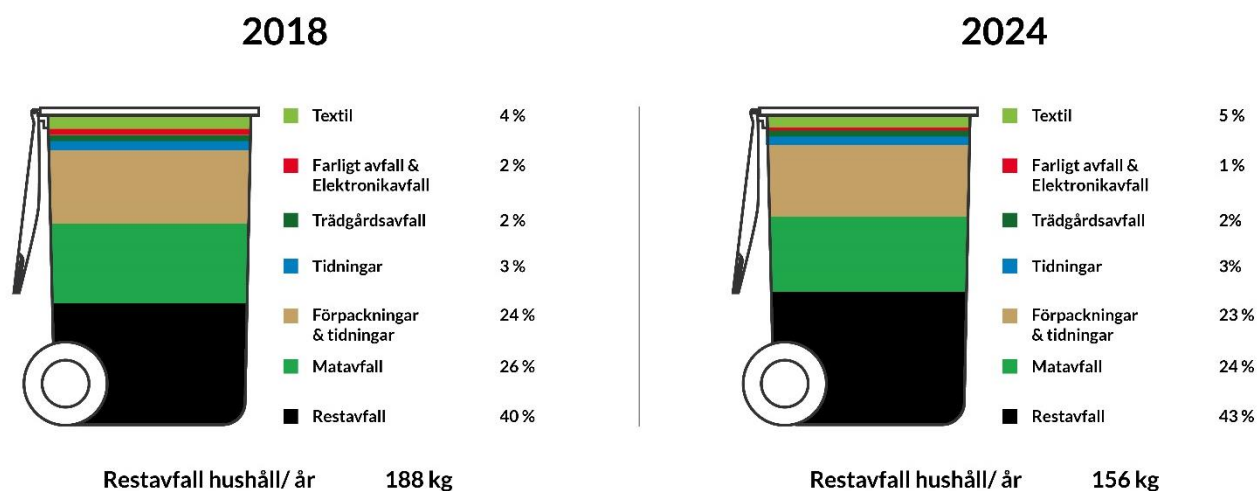
Källsorteringsgraden matavfall

Källsorteringsgraden beskriver hur många procent av matavfallet som ligger i matavfallskärlet. Här är drömscenariot att det är 100 % hos alla. Det vi kan se är att villor och fritidshushåll har en generellt högre källsorteringsgrad jämfört med flerfamiljshushållen. Villor och fritidshushållen ligger mellan 70–80 % medan i flerfamiljshushåll ligger på runt 50 %. Dock är Båstad och Höganäs ett undantag där flerfamiljsfastigheter har en källsorteringsgrad i nivå med villorna.

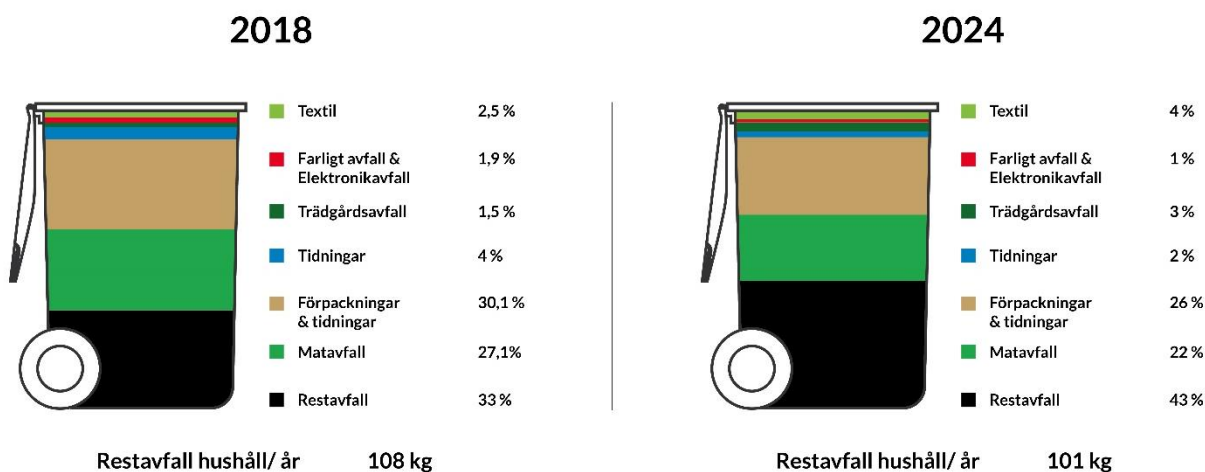
Förändring i restavfallets sammansättning

I restavfallet från villor och fritidshushåll kan vi se att andelen som är restavfall har ökat lite mellan 2018–2024. Andelen matavfall minskar lite medan textil ökar lite. Tittar vi på mängden restavfall per hushåll och år utifrån plockanalysen har det minskat med 32 kg per hushåll och år vilket är positivt.

Figur 3 Sammansättning av restavfallet hos villor och fritidshushåll

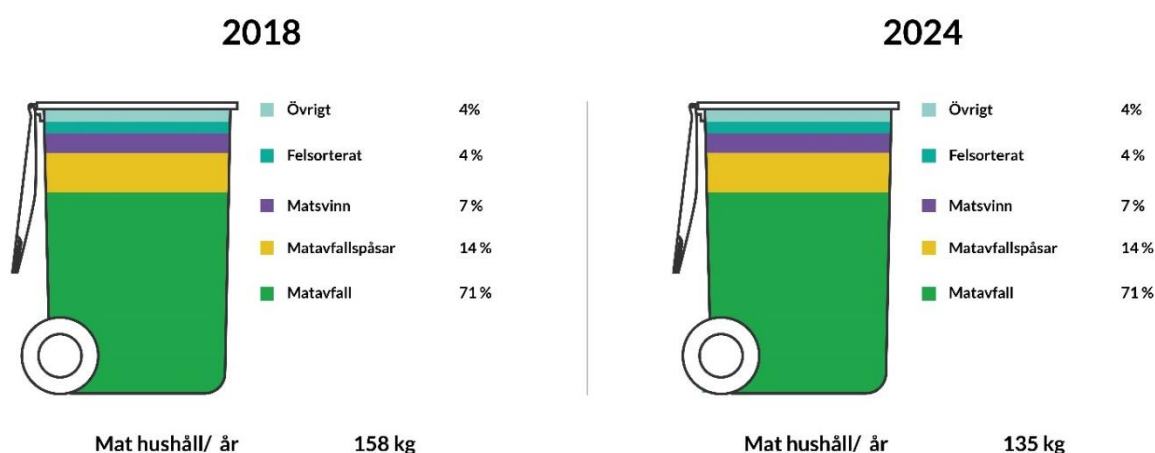
Tittar vi på sammansättningen i restavfallet från flerfamiljsfastigheter har andelen restavfall som ska vara där ökat med 10 procentenheter. Det är en positiv utveckling. Även mängden restavfall per invånare och år utifrån plockanalysen har minskat med 7 kg.

Figur 4 Sammansättning av restavfall hos flerfamiljsfastigheter

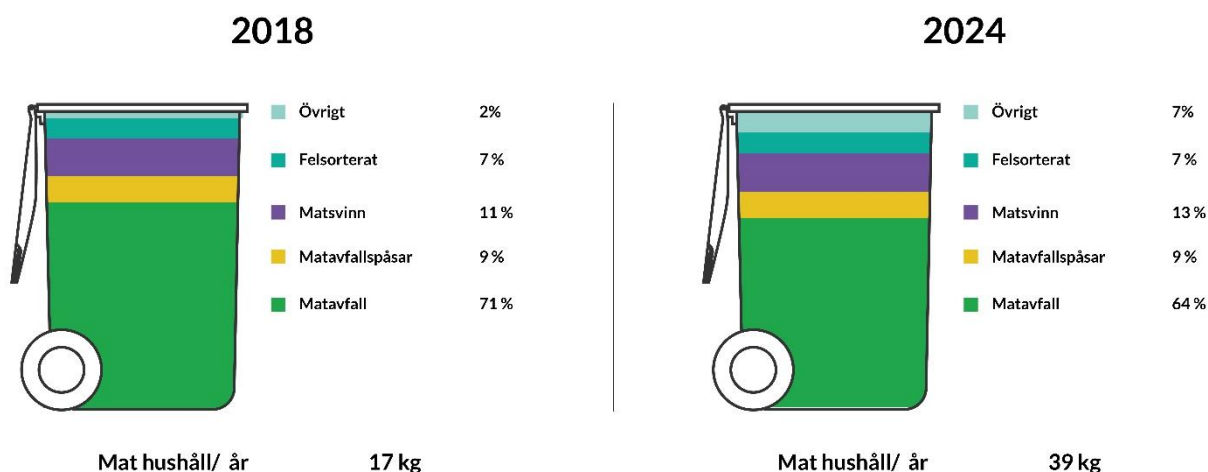
Förändring i matavfallets sammansättning

Tittar vi på sammansättningen i matavfallet hos villor och fritidshushåll har matsvinnet ökat en hel del medan matavfallspåsar och felsorteringarna minskar. Även om 4 % är en låg siffra så blir det rätt mycket om man ser på föroreningar per kvadratmeter. Detta eftersom matavfall innehåller mycket vatten och är tungt. Även mängden matavfall per hushåll och år utifrån plockanalyserna har minskat från 158 kg/hushåll och år till 135 kg/hushåll och år.

Figur 5 Sammansättning matavfall hos villor och fritidshushåll

Tittar vi på sammansättningen i matavfallet hos flerfamiljsfastigheter har felsorteringarna ökat från 2 % till 7 procent. Även om mängden matavfall per invånare och år utifrån plockanalyserna har ökat har felsorteringarna också ökat.

Figur 6 Sammansättning av matavfallet hos flerfamiljsfastigheter

Målnråde 3 – Förebygga och begränsa nedskräpning

3.1 Nedskräpningen i regionen ska minska till 2024 från 2017.

Mäts genom nedskräpningsärenden. Viktigt att poängtera är att dessa nedskräpningsärenden inte kan jämföras med varandra utan enbart är till för att följa förändringen i den enskilda kommunen. Anledningen till att det inte kan jämföras med varandra är att kommunerna hanterar nedskräpningsärenden på olika sätt och därför rapporteras de olika.

Kommun	2019	2024
<i>Bjuv</i>	84 ärenden	
<i>Båstad</i>	21 ärenden	12 ärenden
<i>Helsingborg</i>	9,13 antal skräpföremål per 10m ³	5069 ärenden
<i>Höganäs</i>	3 ärenden	
<i>Åstorp</i>	300 ärenden	104 ärenden
<i>Ängelholm</i>	90 ärenden	105 ärenden

3.2 Nedskräpning i regionen ska förebyggas genom att öka medvetenheten om nedskräpningens konsekvenser hos kommuninvånarna

Den upplevda nedskräpningen har legat konstant under hela planperioden.

Kommun	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
<i>Bjuv</i>	35 %	41 %	39 %	43 %	44 %	34 %	34 %
<i>Båstad</i>	8 %	13 %	9 %	11 %	12 %	12 %	10 %
<i>Helsingborg</i>	32 %	36 %	37 %	38 %	39 %	37 %	36 %
<i>Höganäs</i>	13 %	9 %	9 %	11 %	6 %	7 %	4 %
<i>Åstorp</i>	25 %	27 %	26 %	33 %	32 %	34 %	31 %
<i>Ängelholm</i>	13 %	17 %	11 %	13 %	11 %	12 %	12 %
<i>NSR</i>	27 %	28 %	28 %	30 %	29 %	28 %	28 %

Målområde 4 – Människa och miljö i fokus

Färgkodning: Ej nått mål, nära att nå mål men nådde inte hela vägen, mål uppnått

Detta målområde syftar till att minska belastningen på miljön samt att kunderna i regionen ska vara nöjda med avfallshanteringen.

4.1.1 Fordonen som används av NSR eller på uppdrag av NSR vid transport av avfallet från källa till återvinning ska vara 100 procent fossilbränslefria.	Alla insamlingsfordon som används vid hämtning av kommunalt avfall i kärl, vid fastighetsnära insamling och slamtömning har kört på 100 procent fossilfritt bränsle.
4.1.2 NSR ska upprätta fler platser i regionen för mellanlagring av schaktmassor för att minska transporterna.	2024 fanns det 2 platser
4.1.3 Uttaget av metangas från Filbornadeponin i Helsingborg ska öka till 2024 jämfört med 2017.	Uttaget av metangas har minskat under planperioden
4.1.4 Tillverkning och avsättning av biogas ska öka till 2024	Tillverkningen och avsättningen av biogas har ökat under planperioden.
4.2 Den årliga avfallskostnaden per invånare ska minska enligt ägardirektivets mål (450 kronor per invånare till 2020).	Från 2021 fanns det inget i ägardirektivet längre
4.3 Nöjd Kund Index (NKI) för regionen ska öka enligt ägardirektivets mål (4,4 av 5 till 2020).	Från 2021 fanns det inget i ägardirektivet längre. 2024 4.3

Lärdomar från avfallsplanen

Inför framtagandet av en ny avfallsplan utvärderades avfallsplan 2020–2024. Utvärderingen visade att avfallsplan 2020–2024 upplevdes som NSR:s plan i stället för kommunernas. Det kom även fram att det var många mål i avfallsplanen 2020–2024 samt att målen inte bör mätas med plockanalyser. Detta eftersom plockanalyser är en ögonblicksbild vilket bidrar till att värdena kan fluktuera en hel del. Plockanalyser är ett bra verktyg som ska användas vid speciella insatser och projekt men inte som en måluppfyllelse. Under planperioden upplevde vi även att olika plockanalysföretag gav olika resultat vilket bidrog till att Avfall Sverige reviderat sina manualer. NSR valde att använda samma plockanalysföretag 2024 som genomförde plockanalyserna 2018 som var startvärdena i målen. Detta för att minimera felkällorna med att använda olika aktörer. Utvärderingen visade även att den nya planen bör ha både kortsiktiga och långsiktiga åtgärder som kommunerna kan jobba med. En viktig del som framkom i utvärderingen var att avfallsplanen skulle kännas som kommunernas så de känner ägandeskap för målen i planen samt att få in arbetet med avfallsplanen i kommunens organisation.